

བོད་ཀྱི་གསེང་འཛིན་གནའ་དཔེ་ཁྱེད་ཀྱི་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་

ARURA

ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་

གཞུང་གི་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་

མེད་ཀྱི་ལྷན་པོ་ལྷན་པོ་

ཐོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་ཚྭ་གསུམ་པ་སྐྱིག་པ་དཔེ་ཚྭ་གསུམ་

༄༅།ཆ་ལག་བཙེ་བརྒྱད་ཅེས་བྱ་བ་བརྒྱགས་སོ།

གཤམ་ཐོག་གསར་མ་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ།

མཆོ་མཚན་ཞིང་ཆེན་ ཐོད་ ཀྱི་ གསེབ་ རིག་ ཞིང་ འདུག་ ཁར་ བྱས་བརྒྱགས།
《ཐོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་ཚྭ་གསུམ་པ་སྐྱིག་པ་དཔེ་ཚྭ་གསུམ་》ཆོས་སྐྱིག་ཆོག་པ་ལ་

025

། མི་རིགས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་།

图书在版编目(CIP)数据

十八分支/青海省藏医药研究所,《藏医药经典文献集成》编委会编. - 北京:民族出版社,2005.6

(藏医药经典文献集成)

ISBN 7-105-07094-3

I. 十… II. ①青… ②藏… III. 藏医—藏语 IV. R291.4

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2005)第 074216 号

SHI BA FEN ZHI

十八分支

编 者	青海省藏医药研究所
出版发行	藏医药经典文献集成编委会
地 址	民族出版社
邮 编	北京市和平里北街 14 号
网 址	100013
印 刷	www.e56.com.cn
装 订	北京艺辉印刷有限公司
经 销	天华印刷装订有限公司
开 本	全国各地新华书店
印 张	850mm×1168mm 1/32
版 次	25.625
印 次	0001-2000 册
定 价	2005 年 11 月第 1 版
	2005 年 11 月北京第 1 次印刷
	40.80 元

该书如有印装质量问题,请与本社发行部联系退换
(藏文发行科电话:010-64227665 58130509)

ཚུམ་གྲིག་འགན་འཁུར་པ། ཉ་མགོན་རྗེ།
 责 任 编 辑: 丹 真 多 杰
 གདན་ཁུལ་ཚུམ་གྲིག་པ། དབུས་སྐབས།
 特 邀 编 辑: 欧 加

༩༩ །ཆ་ལག་བཅོ་བརྒྱད་ཅེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།

ཚུམ་པའི།	གཡུ་ཐོག་གསར་མ་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ།
ཚུམ་གྲིག་མ་ཁན།	མཚོ་མུན་ཞིང་ཆེན་པོད་གྲི་གསེ་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཁང་།
དཔེ་སྟར་མ་ཁན།	བོད་གྲི་གསེ་བ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་ཚོགས་བསྐྱེད་པའི་ཆོག་མཚོ་མ་གྲིག་ཆོག་མ་ཁན།
འཁྲུག་མཁའ་མ་ཁན།	མི་རིགས་དཔེ་སྟར་ཁང་གི་བོད་ཡིག་ཚོམ་གྲིག་ཁང་།
གནས་ཁུལ།	པེ་ཅིན་རྫོ་མིང་ལི་བྱང་ལམ་ཨང་14པ།
སྒྲིག་མིའདུང་གྲངས།	100013
ཁ་བརྒྱུང་གྲངས།	010 - 64275311
པར་འདེབས་མ་ཁན།	པེ་ཅིན་དབྱི་རུ་འེ་པར་འདེབས་ཚད་ཡོད་ཀྱང་སྤེ།
བརྒྱུད་འཛོལ་མ་ཁན།	རྒྱལ་ཡོངས་ས་གནས་སོ་སོའི་ཞིན་ཏུ་དཔེ་ཚོང་ཁང་།
དེབ་ཆེད།	850mm × 1168mm 1 /32
པར་ཕྱོགས།	25.625
པར་གཞིའི་སྒྲིག་ཐབས།	2005ལོའི་ཟླ་11པར་པར་གཞི་དང་པོ་བསྐྱེགས།
པར་ཐབས།	2005ལོའི་ཟླ་11པར་པེ་ཅིན་དུ་པར་ཐབས་དང་པོ་བརྒྱབ།
པར་གྲངས།	0001 - 2000
མིན་ཤོད།	སྔོན་40.80

ལྷན་སྐྱེལ་སྤྱི་འོད་ཀྱི་གསེར་གྱི་རིག་གནས་སྤྱང་སྤྱོད་སྤུལ་འདེད་ཆོག་པ།

中华国际藏医药文化保护促进会

CHINA INTERNATIONAL TIBETAN MEDICINE CULTURAL
PROTECTION AND PROMOTION ASSOCIATION

封面设计：七星工作室

《藏医经典文献集成丛书》编辑整理委员会名单

顾问：措如·次郎 旦科 尼玛 土布旦

主任委员：艾措千

副主任委员：多杰 旦正加 星全章 才让加

委员：艾措千 多杰 旦正加 星全章 才让加 完德才让

恰多·李先加 昂青才旦 李先加 达多 端智

尕玛措尼 端智才让 三智加 尕藏多杰 华旦尖措

昂智索南 格桑扎西 多杰拉旦 卡着杰 扎巴

本书整理者：仁青措 星全章 多杰 端智才让 多杰拉旦

多杰拉旦

多杰拉旦

多杰拉旦

《藏医药经典文献集成丛书》编辑整理委员会名单

顾问：措如·次郎 旦科 尼玛 土布旦

主任委员：艾措千

副主任委员：多杰 旦正加 星全章 才让加

委员：艾措千 多杰 旦正加 星全章 才让加 完德才让

恰多·李先加 昂青才旦 李先加 达多 端智

尕玛措尼 端智才让 三智加 尕藏多杰 华旦尖措

昂智索南 格桑扎西 多杰拉旦 卡着杰 扎巴

本书整理者：仁青措 星全章 多杰 端智才让 多杰拉旦

ཐུན་འགྲོའི་གཏམ།

ཐོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་ལ་ལོ་རྒྱུ་ལ་ཉེ་བའི་ལོ་རྒྱུས་ཐུན་ལ། དེ་ནི་གནའ་ཐོའི་ཐོད་ཀྱི་གསོ་རིག་མང་གཞིར་བྱས་ཐོག་ རྒྱ་གར་རྒྱ་ནག་ཏེ་ཐིག་ལ་སོགས་པའི་གསོ་བ་རིག་པའི་ཉིང་བཅུད་བསྟུ་ལེན་བྱས་ནས་བྱུ་བ་པ་ཞིག་ཡིན་ལ། གཞུང་ལུགས་ཀྱི་མ་ལག་ཆ་ཆར་ཞིང་ལག་ལེན་གྱི་སྤྱང་བྱང་ལུན་སུམ་ཚོགས་པ་དང་། མི་རིགས་ཀྱི་བྱང་ཚུལ་མངོན་པར་བཟླ་བའི་གསོ་དབྱེད་ཀྱི་རིག་པ་ཞིག་ཡིན་པས་ན། སྤེལ་ཞིག་ནས་འཛམ་གླིང་བྱུ་བ་ཁོངས་ཀྱི་གསོ་རིག་སྤྱོད་བ་ནམས་ཀྱིས་གདེང་འཛིན་ཆེན་པོ་གནང་ལུས་སུ་མཆིས།

ཐོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་ལ་གཞུང་དང་ལག་ལེན་གྱི་བསྟན་བཅས་བཟང་ལས་འདས་པ་ཞིག་ཡོད་པ་སྟེ། དེ་ནི་ནང་དོན་གྱི་ཐད་གསོ་རིག་ལོ་རྒྱུས་དང་། མང་གཞིའི་གཞུང་ལུགས། བྱང་ཐོག་ལག་ལེན། ཐུན་རྒྱས་སྟེ་བ་བཟོ། ལུས་ཁམས་བདེ་སྤྱང་ལ་སོགས་རིག་ཚན་ཡོངས་སུ་འདུས་ཡོད་པའི་ནོར་བུའི་བང་མཛོད་ཅིག་ལགས། དེ་ལ་ཉང་དང་སྲིད་གཞུང་གི་ལུགས་འཁྲར་དང་བཙུ་མཛོང་ཆེན་པོའི་འོག་ཉེ་ལོར་ཐོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་རྒྱན་འཛིན་དང་དར་སྟེལ་གང་ལེགས་བྱུང་ཡོད་ལ། གནའ་གཞུང་གང་མང་ཞིག་ཀྱང་དཔེ་རྒྱན་འབྲེམས་སྟེལ་བྱས་ཐོན་ཡོད། ཡིན་ན་ཡང་ད་དུང་གནའ་དཔེ་མང་པོ་ཞིག་སྤར་བཞིན་འདུས་ཐོས་ཀྱིས་ཤོག་ཐེབས་པའམ། ཡང་ན་མིའི་ཚོལ་བས་དབང་གིས་གཏོར་བརྒྱག་ཆབས་ཆེན་ཐེབས་ཀྱི་ཡོད་པས། གང་ལྟར་སྟོས་སུ་སྤྱོད་པ་བྱས་ཆེ་རིག་ཐང་གཞུང་དུ་མེད་པའི་གནའ་དཔེ་གང་མང་ཞིག་ཙ་བརྒྱག་རྒྱན་ཆད་དུ་འགྲོ་ཉེན་ཆེ།

དེ་ལ་ཐོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་ཉིད་སྟོགས་ཡོངས་ནས་རྒྱན་འཛིན་དང་དར་

སྤེལ་གཏོང་རྒྱུ་དེ་མིག་སྤྱུལ་བཅངས་ནས་ང་ཚོས་༡༠༠༡ལོར་མཚོ་སྔན་ཞིང་
 ཆེན་པོ་དེ་གི་གསོ་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་གཙུག་ཁྱིམ་དུ་བུས་པའི་“《བོད་ཀྱི་གསོ་
 བ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་ཚུགས་བསྐྱེགས་དཔེ་ཚོགས་》ཚཱ་ཁྲིག་ཚོགས་པ་”ཁྲིག་
 འཇུགས་བུས་པ་དང་། གནའ་དཔེ་འཚོལ་སྤྱད་དང་དག་ཁྲིག་དང་ཚཱ་ཁྲིག་
 བཅས་གྱི་ལས་སྒྲུབ་ཞིང་དཔེ་སྐྱུན་དང་འགྲེམས་སྤེལ་གྱི་བྱ་བ་ཡང་འགོ་བཙམས་
 ཟིན་ཡོད། དཔེ་ཚོགས་འདི་ནི་ཐུན་མ་མཆིས་པའི་རིག་གནས་གྱི་ལས་གྲུ་ཆེན་
 པོ་ཞིག་ཡིན་ལ། འདི་ནི་བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་ཡོད་དོ་ཙག་
 འདུས་པའི་དཔེ་ཚོགས་ཤིག་ཏུ་འགྱུར་བར་བྱེད་རྒྱ་ནི་ང་ཚོའི་བསམ་འདུན་ཡིན་
 ལ། དེ་ལྟར་བྱེད་བྱེད་པའི་ཡིད་ཆེས་ཀྱང་ང་ཚོར་ཡོད།

དེ་ལྟར་དཔེ་ཚོགས་འདི་ཐོག་མར་དཔེ་སྐྱུན་བྱེད་པའི་སྒྲོ་དང་བསྐྱུན་ནས་
 འདིར་ཁོ་བོས་བྱ་བ་ཞག་ཆེན་པོ་འདི་ཚུགས་གང་ཐད་ནས་བྱ་བ་ལ་མ་སྟོང་ཡང་
 བའི་བཀྲ་ཤིས་སྒྲོན་འདུན་ཞུ་རྒྱུ་དང་། དེ་བཞིན་བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་ལ་ལྟག་
 བསམ་དཀར་བའི་ཡུལ་དང་ཚུགས་ས་སའི་སྐྱེས་བུ་ཀུན་ནས་ཀྱང་ལས་གྲུ་འདིར་
 ཚུགས་གང་ཐད་ནས་རྒྱབ་སྐྱོར་དང་རོགས་འདེགས་བྱེད་པའི་བསམ་འདུན་ཞུ་
 རྒྱུ་ཡིན།

ཞེས་འོ་ཚོགས་ཆེན་ནས།

༡༠༠༧ལོའི་ཟླ་༡པར།

མཆམས་སྒྱུར་བའི་གཏམ།

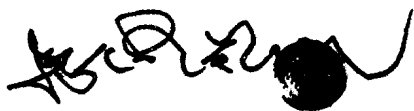
ཁ་བ་རི་བོའི་བཙུ་ཕྱག་རིག་གནས་ཞེས་བྱ་བ་ནི་བོད་མི་རིགས་ཀྱིས་འདིག་
 ཉེན་སྒྱུའི་ཕན་བདེ་གཞི་མར་སྒྱུར་བའི་སྒྲུབ་རིག་པ་མཐའ་དག་སྒྱེ་ལ་བཏགས་
 པའི་མིང་ཞིག་ཡིན་ལ། དེ་ལས་གཞན་རྗེས་འཛིན་གྱི་ཐབས་མཆོག་དམ་པར་
 སྒྱུར་བའི་གངས་ཅན་གསེ་བ་རིག་པ་ནི་བོད་མི་རིགས་རང་ཉིད་ཀྱིས་སྒྲུབ་
 དར་སྒྲེལ་མཛད་ཅིང་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་ཕན་པ་འབབ་ཞིག་སྒྱུབ་བའི་རིག་པ་
 ཞིག་ཡིན་ལྟར་ས། རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་རིགས་ལ་ཕན་པའི་ལས་
 འདྲ་ཁོ་ན་སྒྱུབ་བའི་རིག་པ་ཞིག་ཏུ་འཁྲུགས་ཤིང་སྒྱུ་ཆོགས་དང་དུས་རབས་རི་
 འདྲ་ཞིག་གི་ནང་དུ་འང་མཁོ་གལ་དང་ཕན་ཐོགས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ནི་དོན་
 དངོས་ཀྱིས་ལྟེང་ནས་སྒྲུབ་བའི་གནས་ལྷགས་ཤིག་ཡིན་པས་མི་སུ་དང་སུ་ཞིག་
 གིས་ཀྱང་བསྟོན་འདིང་དང་ཁྱོག་བཤད་བྱ་བར་མི་རུས་སོ། །རང་རེའི་ལོ་རྒྱུས་
 ཡིག་ཆར་དང་ད་ཡིད་བསྟན་བཅས་ཀྱི་དཀར་ཆག་ལྟར་ན། གཡུང་བྱང་པོན་
 ལྷགས་ཀྱི་བྱང་སྒྲོང་དབུད་བྱ་བྱི་ཤེས་ནས་སྒྲན་པ་བྱང་གི་ཐོར་ཅན་ཅན་བར་
 དང་། རྗེ་བཙུན་གཡུ་ཐོག་རྒྱུང་མ་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ་ནས་གཏོར་སྟོན་གྲ་བ་
 མངོན་ཤེས་ཀྱི་བར། ཕེ་རོ་ཅ་ན་ནས་ལོ་ཆེན་རིན་ཆེན་བཟང་པོའི་སྐབས།
 བྱང་བྱུར་ནམ་གཉིས་ནས་གོང་སྐུལ་ཡབ་སྐུས། མི་དབང་ལྷེ་སྲིད་རིན་པོ་ཆེ་
 ནས་སྒྲན་ཅིས་མཁས་དབང་མཁྱེན་རབ་འོར་བྱེ་ལ་ལྷག་པའི་བྱང་སྒྲོང་མཁས་
 སྒྲུབ་རིམ་ཕྱོད་བཟང་གིས་མི་ལངས་པ་རྣམས་ཀྱིས་སྒྱུ་བྱིན་ལས། དཔལ་ལྷན་
 རྒྱུད་བཞིའི་དགོངས་འགྲེལ་དང་ཡན་ལག་བརྒྱད་པའི་དགོངས་འགྲེལ་གཙོ་བྱས་
 པའི་གསེ་རིག་གི་བསྟན་བཅས་རི་བོའི་གཏོས་དང་མཉམ་པ་རང་གིས་མཛུལ་ན་

དད་པའི་སྤྱོད་ལོང་གཡོ་ཞིང་གཞན་ལ་རྩོམ་ན་ལ་རྒྱུ་སྤྱོད་པ་ལ་རྒྱས་པ་འདིས་
བོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པའི་ལོ་རྒྱུས་རིང་ལ་གཞུང་མན་ངག་གི་ནང་དོན་སྤྲོད་སྤྲོས་
ཆོགས་པ་ཞིག་ཡིན་པ་རྒྱུ་དགས་ལ་པོ་བྱས་འདུག

འོན་ཀྱང་མིག་སྨར་ཕྱི་ནང་གི་རྒྱ་རྒྱུན་དུ་མའི་དབང་གིས་རང་རེའི་གསེབ་
རིག་ཐད་ཀྱི་གཞུང་མན་ངག་གི་གདམས་པ་མང་པོ་ཞིག་ཉམས་ཉེས་སུ་བྱུང་དང་
འབྱུང་ཐུས་ཡིན་པའང་ཀྱང་གྱིས་མཐུན་གསལ་ལགས་པས། ད་ལྟའི་དུས་
འདིར་བདག་ཅག་ཆེ་རིག་འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཆོང་ཟོང་ཁོ་ན་དང་ཡུལ་ཡུང་གི་
བྲག་པའི་ཁེ་ཕན་ནམ་ཚུགས་རིས་ཅན་གྱི་ལྷ་བ་མོགས་རིང་དུ་དོར་ནས་མི་
རིགས་ཀྱི་རིག་གནས་ཡིད་བཞིན་མོར་བྱ་ལྷ་བྱ་འདི་ལ་སྤྱིར་ཁོང་ནས་གཙུག་ཅེས་
གཅེས་སྤྲུལ། དེ་བཞིན་རིས་སུ་མེད་པའི་འཇམ་མེད་གི་མའི་རིགས་ཡངས་ལ་
ཕན་དུ་རེ་བའི་ཀྱང་སྤོང་རྣམ་དག་གི་སྒྲོན་པས། རི་རྒྱལ་རྒྱུན་པོའི་གཏོས་དང་
མཉམ་པའི་བོད་ཡུགས་གསེབ་རིག་གི་གཞུང་མན་ངག་རྣམས་ལ་འོ་ལ་ཆོད་དང་
རང་བཟོ་ཅམ་མ་ཡིན་པར་སྨར་ལས་ལྷག་པའི་རང་སྤྱོད་འདོན་ཐུང་སྤྱོད་དང་
འཆོལ་སྤྱད་མེགས་སྤྱིག་ཤེད་རྒྱ་བཅས་ཅི་ཤིན་ཏུ་གལ་གནད་ཆེ་བའི་བཟྱི་བ་ཞིག་
རེད།

དེའི་ཕྱིར་མཆོ་སྤྱོད་ཞིང་ཆེན་པོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་ཞིབ་འདུག་ཁང་གིས་མིང་
དོན་མཚུངས་པའི་སྒྲོན་པས་པོད་ཀྱི་སྤྱོད་ཅིས་རིག་པ་རྒྱུད་འཛིན་ཡག་པོ་ཞིག་དང་
གསར་བཏོད་གོང་སྤེལ་གྱི་ཆར་གཞི་བརྟན་པོ་ཞིག་འཇུགས་སུ་བ་པའི་ཆེད་དུ།
ད་ལྟའི་དུས་རབས་དང་མིན་རྒྱས་བཟང་པོའི་གོ་སྐབས་དམ་འཛིན་རང་མི་
དངོས་མོར་གསུམ་གྱི་སྤྱོད་པས་ཤུགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱེལ་ཞིང་མིག་རྒྱུད་རིང་བའི་
རྒྱས་གཞི་དང་བཅས་ཉེ་རང་རེའི་སྤྱོད་ཅིས་སྤོང་གྱི་མཁོག་ལ་ཆེ་བའི་གནའ་དཔེ་
དང་བརྟན་བཅས་ལག་ཏུ་ཟིན་ཏེ་ཅིག་ཚུགས་གཅིག་ཏུ་བསྐྱིགས་ཉེ་པར་དུ་
བསྐྱོན་པའི་དགེ་བ་འདིས། ད་ལྟ་ཅམ་མ་བཟང་འབྱུང་འབྱུང་བོད་ཀྱི་སྤྱོད་ཅིས་
བརྟན་པ་ཉིད་ཡར་རྒྱས་གོང་འཕེལ་དུ་འགྲོ་བར་བསམ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་

ཀུས་པ་ཐོན་ཐུབ་ཅིང་ལྷས་ཅན་ཀྱན་གྱི་སྟོག་འཛའི་དཔལ་དུ་འགྱུར་བར་གདོན་
མི་ཟ་བས་ན། འོ་སྒྲུལ་ཐུན་མོང་གིས་རྗེས་སུ་ཡི་རང་ཞུ་འོས་པའི་ལས་དོན་གལ་
ཆེན་ཞིག་རེད་ཅེས་ཏེ་ཅང་དགའ་ཆོར་དང་བཅས་མཆམས་སྦྱོར་བའི་ཆོག་ཏུ།

ཁོ་ཅུ་ཆོན་མ་གྱིས།

སྤྱི་ལོ་ ༡༩༩༠ ལོའི་ཟླ་ ༡༡ ཆོས་ ༡ ཉིན་ལ།

དག་ཚིག་པའི་གསལ་བཤད།

བོད་བལ་མོ་སྐར་པ་ཞེས་སུ་གསལ་པ་འཛམ་གླིང་གི་ཡང་སྤེར་དུ་གནས་
 པའི་མི་རིགས་ཉིད་ལ་གནས་གྱིས་ས་བཀའ་པ་ལྟ་བུའི་སྔོན་ལྷོན་དྲན་དབང་དམ་
 པ་རྣམས་ཀྱི་བཀའ་དྲིན་ལས། དམ་པའི་ཚོས་གྱིས་གཙོས་པའི་བཅུ་སྟག་རིག་
 པའི་གནས་གྱིས་ཡོངས་སུ་སྟུག་པའི་ཤེས་རིག་བར་མཛོད་ནི་སྤྱིད་པའི་མཐར་
 ཡང་བྱལ་པ་མེད་པ་ཞིག་མཆིས་པ་ལ་སུས་ཀྱང་བཞུན་དུ་མེད་དོ། དེ་ལས་
 གནས་བཅུའི་ཡ་གྲུལ་གཞན་རྗེས་འཛིན་གྱི་ཐབས་མཆོག་དམ་པར་གྱུར་པའི་
 བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་ནི། རྗེ་གཤུ་ཚོག་ཆེན་པོས། མི་ན་བར་གནས་པར་
 འདོད་པ་དང་ན་བ་གསོ་བར་འདོད་པའི་གང་བཤག་གིས་གསོ་བ་རིག་པའི་མན་
 ངག་ལ་བསྐྱབ་པར་བྱའོ་ཞེས་གསུངས་པ་བཞིན་རིས་སུ་མ་ཆད་པའི་འགྲོ་བ་མིའི་
 རིགས་ལ་ཐན་པ་འབའ་ཞིག་སྟུབ་པའི་རིག་པ་ཞིག་སྟེ། དེར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དུས་
 དུན་ཉ་ཅང་རིང་ཞིང་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་མ་ལག་ཆ་ཆང་ཡིན་པ་མ་ཟད། སྔན་
 དུས་ཀྱི་རིགས་ལམ་བྱུང་དུ་འཕགས་ཤིང་ཐན་ངག་ཉམས་སྦྱང་སུན་སུན་
 ཆོགས་ཤིང་བྱ་ཞོམ་པ་ཞིག་མཆིས་སྟབས། དེར་སྐབས་རྒྱལ་ཁབ་ཕྱི་ནང་ཀྱན་ཏུ་
 ཆན་རིག་པ་མཁས་ཅན་དག་གིས་སྟོགས་ཡོངས་ནས་སློབ་སྦྱོང་དང་ཞིབ་འཇུག་
 གི་གོམ་སྟབས་མཐོགས་ལེན་ཐེད་བཞིན་པ་དང་། རང་རེའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་ཀྱང་
 ཉང་གི་མི་རིགས་སྤྱིད་རྒྱས་དོན་འཁྱོལ་དང་བྱལ་རྒྱུད་གསར་སྟེལ་ཐེད་པའི་
 འགྲོས་དང་བསྟུན་ནས་བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་ལས་དོན་ཉིད་སྟོན་ཀྱང་ནས་
 ཉམས་པ་སོར་ཆུད་དང་མ་ཉམས་སོར་སྟེལ་གནང་སྟེ་ཉམས་དགའི་ཡུལ་ཁམས་
 ཤིག་ཏུ་བསྐྱལ་ཡོད། འོན་ཀྱང་ཕྱི་ནང་གི་འགལ་སྤྱིན་དུ་མའི་དབང་གིས་རང་
 རེའི་གསོ་བ་ཐད་ཀྱི་གཞུང་མན་ངག་གི་གདམས་པ་གང་མང་ཉམས་ཉེས་སུ་

ལྷ་ར་དང་འལྷ་ར་ལུས་ཡིན་པ་འང་ར་ཚོས་མིག་མཚར་ལག་ཟིན་དུ་འཁུམས་ཤིང་།
 བོད་ཀྱི་གསེར་གེ་འདི་ཉིད་གནའ་བོའི་རིག་གནས་ཤིག་ཡིན་པའི་རོས་ནས་ལྷ་ན།
 རི་རྒལ་ལྷ་ན་པོའི་གཏོས་དང་མཉམ་པའི་གཞུང་མན་རག་གི་གསུང་རབ་དེ་
 རྣམས་ཐར་ལས་ལྷག་པའི་སྒོ་ནས་ཐོག་འདོན་ལྷ་ར་ལྷུང་དང་འཚོལ་ལྷུང་ལེགས་
 རྒྱུག་བཅས་ཕྱེད་རྒྱ་ནི་ཐོག་མར་བསྐྱབ་དགས་པའི་མང་གཞིའི་ལས་ཀ་གལ་ཆེན་
 ཞིག་ལྷེ་འོ་སྒྲལ་ཆེ་རིག་འཛིན་པ་རྣམས་ཀྱི་ཕྱག་ལ་རང་བཞིན་གྱིས་བབས་པའི་
 ཏུས་རབས་ཀྱི་འགན་འབྲི་ཞིག་ལགས། དེའི་ལྷ་ར་ར་ཚོས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལས་འགན་
 དང་ཏུས་རབས་ཀྱི་སྒྲུང་བྱ་ལྷ་ར་མདོ་དཔུས་མཐོ་སྒྲུང་ཞེས་པའི་བྱན་མིན་ཁོར་
 ཡུག་ཁོད་དུ་འཕེལ་རྒྱས་ལྷུང་བའི་གནའ་བོའི་གསེ་དཔུད་རིག་པ་འདིའི་སྒྲག་
 དཔུགས་རྒྱན་བསྐྱངས་ཕྱེད་ཅིང་། བོད་ཀྱི་གསེ་དཔུད་རིག་པར་སྐྱབ་བཙོན་
 དང་ཞིབ་འཇུག་ཕྱེད་པར་སྒྲོ་བ་བཟས་པའི་རྣམ་དཔུད་ཅན་མང་པོར་རྒྱ་ཆ་མཐོ་
 སྒྲོད་ཀྱི་སྒོ་འཕར་ཡངས་པོར་སྒྲེས་པ། རང་ལུགས་ཀྱི་གཞུང་རྒྱུང་འཛིན་པ་ལ་
 ཐར་བས་སྐྱབ་ཐོགས་བྱུང་པ། ཉམ་ཐག་ནད་པའི་ལུས་སྒྲིག་ལ་གཟིར་བའི་ནད་
 རིགས་ཆ་མེད་དུ་འཛོམས་པར་རྒྱས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རྒུབ་ཉིན་དང་མན་
 རག་ཐབ་མའི་གདམས་པ་ཆིག་བྱུང་ཀྱི་སྒྲོར་མང་དུ་བཅའ་ནས་ནད་ཀྱི་ལྷག་
 བསྐྱེད་ལས་སྒྲོབ་པར་རོ་ཐོགས་པ་བཅས་མདོར་ན་གངས་ཅན་གསེ་བ་རིག་པ་
 འདི་ཉིད་མིང་དོན་མཚུངས་པའི་སྒོ་ནས་རྒྱུད་འཛིན་ལེགས་པ་ཞིག་ཕྱེད་པའི་
 ཆེད་དུ། དེད་ཅག་མཚོ་སྒྲོན་ཞིང་ཆེན་པོད་ཀྱི་གསེ་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་
 འབྲེལ་ཡོད་ཆེད་མཁས་མི་ལྷ་ཆ་འཇུགས་དང་གསེ་བ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་དག་
 རྒྱུག་གི་མི་རྣམས་ཆེད་བསྐྱོས་བྱས་ཏེ། ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཆ་དང་། གཞུང་ལུགས་བསྐྱབ་
 བཙོས། མན་རག་ལག་ལེན། རྒྱན་རྒྱུར་སྒྲུང་བྱང་། སྒོ་སྐྱབ་འཁུངས་དཔེ།
 གནམ་རིག་སྐར་ཅིས་སོགས་ཀྱི་དཔེ་རྒྱན་དཀོན་པོའི་རིགས་གཙོ་བོར་བསྐྱབ་
 ཐོག་《བོད་ཀྱི་གསེ་བ་རིག་པའི་གནའ་དཔེ་སྒྲིགས་བསྐྱེགས་དཔེ་ཚོགས་》ཞེས་པ་
 འདི་ཙམ་རྒྱུག་བྱས་པ་ཡིན་ཞིང་། དཔེ་རྒྱན་ཐད་དཔེ་དཔེ་རེ་རེ་བཞིན་མཛད་

པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ལྷ་མྱེ་དང་ནང་དོན་ལ་མ་བཟོས་པར་ལག་ལེན་དུ་འབྱོལ་གང་
 ཐུབ་བྱས་ཏེ་དཔེ་རྒྱུང་ལག་དུ་སོན་ནོ་ཙམ་དག་སྒྲིག་དང་དཔེ་སྒྲུབ་འབྲེལ་སྒྲིག་
 བྱ་རྒྱུ་ཡིན།

དེ་ལ་«ཆ་ལག་བཅ་བརྒྱད»ཞེས་བྱ་བ་འདི་ནི་«ཐོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་
 གནའ་དཔེ་སྒྲིག་པ་བསྒྲིག་པ་དཔེ་ཚོགས་»ནང་གསལ་གྱི་དེ་བ་ཞེས་ལྷ་པ་ཡིན་ལ།
 རྩེ་དགེ་པར་མ་གཞིར་བཟུང་ནས་བསྒྲིག་པ་པའི་གསོ་བ་རིག་སྟོན་བྱེད་གཞུང་
 བརྒྱའི་རྟོག་ལྟ་བུ་རྒྱུད་བཞི་ཞེས་སུ་གྲགས་པ་དེ་ཡི་ཆ་ལག་དུ་རབ་དུ་སྒྱུར་བ་
 འདི་དེ་ནང་ཁོག་དབྱག་ཁྱུང་ཆེན་ལྡིང་བ་དང་། རྟོང་ཐུན་མཛེས་པའི་འཇའ་
 རིས། འབྲེལ་བ་འབྲམ་རྒྱུད་གསལ་སྟོན། རྟོང་བརྒྱུག་གེགས་སེལ་འཁོར་ལོ་
 སོགས་གཞུང་ཆན་བཅ་བརྒྱད་དྲངས་ཏེ་ཚ་རྒྱུད་དང་། བཤད་རྒྱུད། མན་ངག་
 རྒྱུད། བྱི་མ་རྒྱུད་ཀྱི་དོན་ཟབ་མོ་རྣམས་དགག་བཞག་སྤོང་གསུམ་གྱིས་གབ་བ་
 མངོན་དུ་སྒྱུར་ནས་གསལ་བར་འབྲེལ་ཡོད། གཞན་རྒྱུད་དུ་མ་གྲགས་པའི་
 བཅོས་ཐབས་དང་ལག་ལེན་དམར་ཁྲིད་ཀྱི་སྟོར་མང་དག་ཅིག་སྒྲིག་པ་གཅིག་དུ་
 བསྐྱས་ཡོད་པས་ཐོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་ལོ་རྒྱུས་ལྟེང་དང་དོན་ཆེན་པོ་ཐོབ་ནས་སྟོན་
 གྲགས་ས་གསུམ་དུ་དྲི་ཟའི་བྱ་མའི་ཁྲིང་བྱར་རྒྱུར་རོ།

དེ་ཡང་དཔེ་ཚོགས་འདི་ཞིད་དག་སྒྲིག་དང་ཚོམ་སྒྲིག་བྱེད་པའི་ཚ་འཛིན་
 འདི་ལྟ་ཡིན་ཏེ། ༡. ཡི་གེ་འོར་བ་དང་དོགས་གཞི་ཅན་རྣམས་ལ་མིང་ཆོག་གང་
 དེའི་རྩེས་སུ་རྟགས་[]འདི་དེ་ནང་དག་བཅོས་བྱས་ཡོད། ༢. གཞུང་ཆོག་ཆད་
 པར་འདོད་པ་རྣམས་རྟགས་()འདི་དེ་ནང་དུ་ཁ་སྐྱོང་བྱས་ཡོད། ༣. ཚོམ་པ་
 ཐོའི་མཆན་རྣམས་གཞུང་དངོས་ཀྱི་ཡིག་གཟུགས་ལས་རྒྱུང་ཙམ་བྱས་ནས་
 བསྐྱོད་ཡོད། ༤. མ་ཡིག་མི་གསལ་བའམ་གཞུང་ཆོག་ཆད་པ་རྣམས་ལ་ཁ་སྐྱོང་
 བྱེད་མ་རྒྱས་པ་རྟགས་.....འདིས་མཆོན་པར་བྱས་ཡོད་ལ་གྲུག་རྟགས་(<)
 འདི་དེ་ནང་དུ་མ་ཡིག་གི་ཤོག་གངས་སམ་ཐིག་ཐེང་ཅི་ཙམ་ཞིག་ཆད་ཡོད་པ་
 གསལ་བཤད་བྱས་ཡོད། ༥. རྒྱ་ཆ་དང་རྒྱམ་ཆ་སོགས་ལྟ་སྟེའི་རིགས་རྣམས་

དག་ཡིག་མཁས་པ་འི་ཁ་རྒྱན་ལྟར་ཉི། སྤྱི་ཚེ་དང་རྒྱ་ཚེ་ཞེས་ཚིག་སྤྲུགས་དང་
 བཟེབ་ན་མ་བཏགས་མི་འདོགས་ཤིང་། སྤྱི་པོའི་ཚེ་དང་རྒྱ་མཚོའི་ཚེ་ཞེས་
 བའམ་ཚེ་མིང་རྒྱང་པ་འི་སྐབས་སུ་མ་བཏགས་འདོགས་ཞེས་པ་ལྟར་སྦྱར་ཡོད།
 ལན་ཚེ་ཞེས་པ་ནི་བོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པ་འི་དཔེ་གཞུང་མང་ཆེ་བར་བསྟན་ནས་
 དམིགས་བསལ་དུ་མ་བྱུར་སྦྱར་ནས་བཤོད་ཡོད།

འདིར་ང་ཚོ་དག་སྤྲིག་མི་ལྟའི་ཤེས་བྱའི་རྒྱ་ཚེ་དམན་ཞིང་དཔེ་རྙིང་དག་
 སྤྲིག་གི་ཉམས་སྦྱང་ཞན་པ་འི་དབང་གིས་མ་རྟོགས་འགལ་འབྲུལ་གྱི་ཆ་གང་མང་
 ཡོད་སྲིད་པ་ལ་རྒྱ་ཆེ་སྤྲིག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱིས་དཔྱད་ས་འཆར་ལྷགས་པར་གནང་
 བར་བཀའ་དྲིན་ཆེ་ལྟོའོ།

མཚེ་རྒྱན་ཞིང་རྩོད་བོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ནས།
 《བོད་ཀྱི་གསེབ་རིག་པ་འི་གནད་དཔེ་རྒྱགས་པ་སྤྲིག་པ་དཔེ་ཚེགས་》ཙམ་སྤྲིག་ཚེགས་པ་
 ལྷི་ཁ་ ༡༠༠༥ཡོའི་ཟླ་ ༡༠པའི་ཚེས་ ༡༩ཉིན།

རྩམ་པ་པོ་རྒྱུད་མདོར་བཅུ་ལ།

གཡུ་ཚོག་གསར་མ་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ་ཉི་གཙང་ཉང་སྟོང་གི་སྒྲི་སྒྲི་བཞི་རེ་
 བང་ཞེས་པའི་ཡུལ་གྱི་རྩམ་པོ་ཡང་གཡུ་ཚོག་གྲུང་པོ་རྩི་རྩི་དང་ཡུལ་བསྐྱོ་འོད་ལྡན་
 གཉིས་ཀྱི་སྐུ་སྐུ་དཔེ་ལེགས་ཀྱི་མཆན་མ་དང་བཅས་རབ་བྱུང་གཉིས་པའི་མེ་རྩ་
 (མུ་ལོ་ ༡༡༩༤) ལོར་སྐུ་འབྱུང་ལ། རྩམ་པོ་སྐུ་ལ་ཆ་རྩི་བཟག་པ་དང་སྐུ་
 རོས་འཛིན་གྱི་མཛད་པ་སོགས་བག་ཆགས་བཟང་པོ་ལུས་ལ་སྟོན་སྐྱེས་སྐུ་ལྡན་པ་
 དང་། དགྲུང་ལོ་བརྒྱད་ནས་རིག་གནས་སྐྱེ་དང་བྱུང་པར་གསོ་རིག་གཞུང་
 ལུགས་ལ་གསལ་བྱུང་མཛད། དགྲུང་ལོ་བཅུ་གཉིས་ཀྱི་སྐབས་སྐུ་མང་མཁར་ཆ་
 ལུང་པ་རོག་སྟོན་དཀོན་ཅན་སྐབས་སྐུ་བཞི་རེ་བང་ཏུ་ཕྱོན་ཏུས་རྩམ་པ་འབྱུང་
 དང་། རྩི་སྐུ་སྐུ་བཅས་འབྱུང་པ་གྲུ་ལོ་པ་སྐུ་ལ་ཉེ་དཔལ་ལྡན་རྒྱུད་བཞི་
 རྩི་གསལ་པར་བྱས་ནས་རེ་ཞིག་ཞིག་བརྒྱུད་ཀྱི་བཀའ་རྒྱ་མ་བཤོལ་བར་རང་གི་བྱ་བ་
 བཞེས་སྐུ་མཛད། དགྲུང་ལོ་བཅོ་བརྒྱད་ནས་རྩི་གསལ་ཏུ་ལན་དུག་ལ་སྐྱེན་ནས་
 སི་རྩི་ལ་དང་གཞིར་གྲིང་ཚུན་ཆད་ལ་ཕེབས། རྩི་འབྱུང་གི་བཤོད་པ་བཟུན་པ་
 བསམ་ལས་འདས་ཤིང་བཟུན་གཤམ་ཏེ་དངོས་པོ་ཀུན་ལག་མཐིལ་ཏུ་སྐྱུ་ཏུ་ར་
 བཞག་པ་བཞིན་གཟིགས་ཏེ། བཀའ་འབྱུར་དང་བཟུན་འབྱུར་སྐྱགས་ཚོག་
 བསམ་འཆད་པ་དང་། རྩི་གསལ་རྩི་རྩི་གདན་ཏུ་པུ་ཆེན་བརྩམས་ཏུ་ཕའི་ཆོགས་
 དཔོན་མཛད། ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་དང་སྐྱེ་བེད། སྐྱེ་སྐབས་ཀྱི་གཞུང་སོགས་ལ་
 སྐུང་བ་མཛད་ནས་རིག་པའི་མངའ་རྟེན། ཉིད་ཀྱི་གསུང་ལས་ཀྱང་། རྩི་
 བའི་བཀའ་མཆོག་ཡན་ལག་བརྒྱད་པ་དང་། སྐྱེ་སྐབས་གཞུང་དང་སྐྱེ་བེད་
 དཀར་ནག་དང་། དྲང་སྲོང་ལུགས་དང་པ་རོལ་གཞུང་རྣམས་དང་། རྩི་གསལ་
 རྩི་ནག་མཁས་པའི་གཞུང་རྣམས་དང་། བོད་དང་མི་ཡུལ་སྐུན་པའི་ཉམས་